

Sygn. akt: I C 335/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Dutkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2021 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: **M. C.**

przeciwko: **(...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie

I ustala, że umowa kredytu budowlanego w walucie wymiennej z dnia 22 stycznia 2009 r. o nr (...) wraz z aneksami nr (...) z 28 stycznia 2009 r. i nr 2 z 22 kwietnia 2009 r. zawarte między powodem M. C. a Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W., którego następcą prawnym jest pozwany, (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., są nieważne;

II zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6 417 zł (sześć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

SSO Agnieszka Dutkiewicz

Z:

1. O.. i zakreślić nr sprawy w rep.
2. O.. na wokandzie z posiedzeń niejaw.
3. Odpisy dor.:

- pełn. powoda

- pełn. pozwanego

SSO Agnieszka Dutkiewicz

Sygn. akt I C 335/20

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 06 kwietnia 2020 r. przeciwko (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. powód M. C. wniósł o ustalenie (ewentualnie stwierdzenie) nieważności umowy nr (...) zawartej w dniu 22.01.2009r. dotyczącej kredytu budowlanego w walucie wymiennej wraz z aneksami nr (...) z dnia 28.01.2009r. oraz nr 2 z dnia 22.04.2009r. z powodu sprzeczności tejże umowy z przepisami prawa, w tym ewentualnie także z uwagi na to, iż klauzule umowne zawarte w § 1 ust. 1 w/w umowy w zw. z § 37 ust. 1 regulaminu kredytu hipotecznego i

budowlanego mają charakter niedozwolony i nie wiążą powoda, co skutkuje niemożliwością wykonania umowy i jej nieważnością wraz z aneksami wskazanymi wyżej. Ewentualnie w razie nieuwzględnienia powyższego żądania powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 36 119,48 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 14.07.2020r. do dnia zapłaty, wskutek ustalenia, że w/w klauzule umowne, mają charakter niedozwolony i nie wiążą powoda, z tymże skutkują dalszym obowiązywaniem pozostałej części umowy z ich pominięciem, a nadto zobowiązanie pozwanego do przedłożenia powodowi rozliczenia wszelkich dotychczasowych spłat rat (kapitałowo – odsetkowych) uwzględniającego pominięcie klauzul denominacyjnych/waloryzacyjnych z wykorzystaniem franka szwajcarskiego (CHF) oraz przedłożenia powodowi nowego harmonogramu dalszych spłat rat (kapitałowo-odsetkowych) z pominięciem mechanizmu przeliczenia z wykorzystaniem franka szwajcarskiego (CHF) – w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podano, że w dniu 22.01.2009r. powód zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego – Bankiem (...) S.A. umowę o kredyt nr (...). Przedmiotowa umowa dotyczyła nieruchomości oznaczonej nr księgi wieczystej (...) położonej w M.. Powód wskazał, że treść umowy nie była negocjowana z nim indywidualnie, w szczególności nie była negocjowana część umowy, która dotyczyła mechanizmu denominacji i przeliczenia rat z wykorzystaniem franka szwajcarskiego. Nadto w procesie zawierania umowy powodowi nie został w żaden sposób wyjaśniony wpływ ryzyka kursowego na jego sytuację kredytową i ekonomiczną. Nie zmieniają tego § 4 ust. 1 zd. 3 i § 18 ust. 3 umowy oraz ewentualnie załączone do odpowiedzi na pozew oświadczenie powoda, bowiem w rzeczywistości to postanowienie oraz oświadczenie mają charakter blankietowy. Przedstawiciel banku nie wyjaśnił powodowi szczegółów związanych z denominacją i ryzykiem kursowym.

Na podstawie przedmiotowej umowy pozwany bank oddał powodowi do dyspozycji kwotę 183 441,69 zł, która została przeliczona do kwoty 65 667,07 CHF. Niezależnie od tego kredyt objął kwotę 722,34 CHF tytułem opłaty przygotowawczej (łącznie 66 389,41 CHF). Strona powodowa zaznaczyła, że przedmiotowy kredyt w rzeczywistości udzielony był w walucie polskiej.

Powód podniósł w pierwszej kolejności zarzut nieważności przedmiotowej umowy z powodu sprzeczności z (ówczesnym) art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo Bankowe, z uwagi na brak realnego określenia w umowie kwoty kredytu, o jakiej stanowią powołane przepisy prawa bankowego. Zdaniem powoda umowa kredytowa w § 1 ust. 1 nie określiła rzeczywistej kwoty udzielonego kredytu. Postanowieniem tym wskazano kwotę wyrażoną w CHF, natomiast wypłacie podlegała kwota wyrażona w złotych na moment zawarcia umowy. W ocenie powoda w momencie zawarcia umowy strony nie znały kursu waluty CHF, jaki zostanie zastosowany przy wypłacie kapitału w przyszłości. Skoro zatem bank nie określił w rzeczywistości kwoty kredytu podlegającego wypłacie, to taka umowa nie spełnia przesłanek umowy kredytowej, mając na uwadze w/w przepisy prawa bankowego (które mają charakter bezwzględnie obowiązujący).

Zdaniem powoda kwota i waluta kredytu zarówno ta na umowie jak i rzeczywiście wypłacona powinny się pokrywać czyli skoro bank ostatecznie wypłacił kapitał w PLN, to tak powinien go określić w umowie, a jeśli tak nie jest, to jest to sprzeczne z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego. Powód stoi na stanowisku, że z racji ułożenia przez bank tak stosunku prawnego między stronami, że to bank jednostronnie i dowolnie może określać kursy waluty (CHF), wg których przeliczane jest zadłużenie (zobowiązanie) powoda, to godzi to w art. 69 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 2 Prawa Bankowego a także w art. 353¹ k.c. W konsekwencji naruszenia prawa bankowego powoduje to nieważność całej umowy jako sprzecznej z ustawą.

Powód podkreślił, że treść przedmiotowej umowy kredytu w mechanizmie denominacji kapitału oraz rat kredytu przewiduje, że to pozwany bank, jako kredytodawca jednostronnie i dowolnie, bez kontroli powoda jako kredytobiorcy – konsumenta, ustalał według jakiego kursu CHF został obliczony kapitał do zwrotu oraz raty kredytu. Postanowienia te nie były negocjowane przez bank z powodem. Za określenie sposobu ustalania kursu walut nie można uznać zapisów umownych wskazujących, że zastosowanie będą miały kursy walut ustalane przez pozwany bank. W ocenie powoda

to nie jest określenie sposobu ustalania kursu CHF przez bank. Powód nie wiedział w momencie zawierania umowy ani w późniejszym czasie jakim sposobem bank ustalał kurs CHF, który wpływał na jego zobowiązanie wobec banku.

Zdaniem strony powodowej umowa kredytowa w postanowieniach dotyczących mechanizmu denominacji jest sprzeczna z naturą stosunku prawnego i w konsekwencji na mocy art. 58 § 1 - 3 k.c. jest nieważna w całości. Sprzeczność ta wynika z tego, że w umowie z konsumentem nie określono w sposób ścisły kwoty podlegającej zwrotowi, ani nie określono obiektywnych kryteriów ustalania kwoty podlegającej zwrotowi przez powoda. Pozwany bank może według własnego interesu kształtować kurs CHF, co realnie wpływa na wysokość kapitału do zwrotu oraz stanowi podstawę do naliczania odsetek. Sprzeczność z naturą stosunku wyraża się również w tym, że bez precyzyjnie wskazanej kwoty kredytu w samej umowie kredytobiorca (powód) nigdy właściwie nie spłacał nominalnej kwoty kredytu, tylko spłacał kwotę przeliczoną z CHF na PLN. Odbywało się to po dowolnie ustalonym kursie sprzedaży CHF. Strona powodowa stoi na stanowisku, że przedmiotowa umowa jest również sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

W ocenie powoda klauzule umowne zawarte w § 1 ust. 1 umowy w zw. z § 37 ust. 1 regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego oraz § 4 ust. 1 zd. 2 umowy w zw. z § 37 ust. 2 i § 38 ust. 1 regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego mają charakter niedozwolony i nie wiążą powoda, co skutkuje niemożliwością wykonaniu umowy i jej nieważnością. Powyższe klauzule dotyczą głównego świadczenia stron, bowiem wpływają na określenie jaki kapitał i raty kapitałowo – odsetkowe podlegają zwrotowi/zapłacie przez powoda. Mając na uwadze treść tych postanowień bez mechanizmu denominacji (przeliczania kapitału i rat z wykorzystaniem kursu kupna/sprzedaży CHF) nie jest możliwe określenie zobowiązania powoda.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości jako oczywiście bezzasadnego oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania według norm prawem przewidzianych.

Zdaniem pozwanego, powód miał możliwość ingerowania w warunki umowy, lecz nie podjął prób negocjacji poszczególnych postanowień umowy z pozwanym. Pozwany podniósł, że przedmiotowa umowa kredytu jest umową kredytu walutowego, a nie złotówkowego z klauzulą waloryzacyjną i została w całości zawarta zgodnie z przepisami prawa obowiązującymi w dniu jej zawarcia tj. 22 stycznia 2009r. Ponadto pozwany wskazał, że powód znał kwotę kredytu w wysokości 66 389,41 CHF, która została udostępniona powodowi a na jego zlecenie wypłacona w złotych. Powód od początku znał wysokość kredytu walutowego i zobowiązał się zwrócić ten kredyt w walucie, w której ten został udzielony w terminach wynikających z harmonogramu spłat. Odsetki naliczane były od kwoty faktycznie przekazanego kapitału to jest od kwoty wyrażonej we franku szwajcarskim, co jest bezpośrednią konsekwencją faktu, że jest to kredyt w CHF, czyli należność główna oraz odsetki ustalone zostały w samej walucie obcej, w oparciu o stopę referencyjną odpowiednią dla tej waluty tj. LIBOR. Pozwany przedstawił powodowi informacje dotyczące ryzyka związanego z udzielaniem kredytem walutowym.

W ocenie pozwanego umowa nie narusza dobrych obyczajów ani zasad współżycia społecznego. Pozwany nie znajduje podstaw do uznania zarówno całej jak i chociażby poszczególnych postanowień umowy za nieważne. Zdaniem pozwanego właściwie poinformował on powoda o ryzyku zaciągnięcia kredytu walutowego.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 22 stycznia 2009r. w I. pomiędzy poprzednikiem prawnym pozwanego Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. a powodem M. C. została zawarta umowa kredytu budowlanego nr (...). Kredyt przeznaczony był na budowę nieruchomości położonej na działce (...), dla której Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Nakle nad Notecią prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Na podstawie umowy pozwany bank udzielił powodowi kredytu indeksowanego w kwocie 66 389,41 CHF (§ 1 ust. 1 umowy). Zgodnie z § 4 ust. 1 umowy spłata kredytu następowała w złotych polskich. Zmiana kursu waluty wpływała na wysokość salda kredytu oraz raty kapitałowo – odsetkowe.

Zgodnie z § 37 ust. 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego kredyty w walutach wymiennalnych wypłacane były w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna, waluty obowiązującego w Banku w chwili wypłaty. Natomiast podlegały spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w Banku w chwili spłaty. Z kolei odsetki, prowizje oraz opłaty, naliczane są w walucie kredytu i podlegają spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w Banku (§ 38 ust. 1 regulaminu).

Bank udzielił kredytu na okres od dnia 22.01.2009r. do dnia 24.01.2039r.

Kredyt był oprocentowany według zmiennej stopy procentowej. Oprocentowanie kredytu w dniu zawarcia umowy wynosiło 4.6883% (§ 3 umowy kredytu).

Zgodnie z § 6 umowy kredytu zabezpieczeniem kredytu była hipoteka zwykła w kwocie 66 389,41 CHF oraz hipoteka kaucyjna do kwoty 33 194,71 CHF ustanowiona na nieruchomości powoda.

Powód oświadczył, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka walutowego lub ryzyka zmiennej stopy procentowej dla kredytów budowlanych.

Dowód: umowa nr (...) z dnia 22 stycznia 2009r. z aneksami k. 141-146, regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego k. 150-158, wniosek o udzielenie kredytu k. 160-165, decyzja kredytowa k. 169-172, umowa o prowadzenie rachunku bankowego k. 34, oświadczenie o poddaniu się egzekucji k. 35, treść księgi wieczystej nr (...) k. 36-41, oświadczenie powoda k. 167.

W wykonaniu wskazanej umowy powód regularnie spłacał raty kredytu. W okresie od 15.04.2010 r. do 17.07.2020 r. powód wpłacił na rzecz pozwanego kwoty na spłatę rat kapitałowo odsetkowych w wysokości 139 246,49 PLN. Natomiast w tym samym okresie przy założeniu braku mechanizmu denominacji (CHF) suma spłat rat kapitałowo odsetkowych wyniosłaby 103 127,01 PLN. Różnica w PLN między ratą zapłaconą a ratą bez mechanizmu denominacji wyniosła 36 119,48 PLN.

Dowód: wyliczenie nadpłaty w ratach przy „odfrankowaniu” umowy kredytowej k. 52-54, zaświadczenie pozwanego banku k. 174-176.

Powód w placówce pozwanego był jeden raz w celu podpisania umowy. Powód nie miał zdolności kredytowej w złotych, natomiast taką zdolność posiadał w przypadku kredytu denominowanego do CHF. Nikt nie poinformował powoda jakie mogą być skutki, umowy kredytu w walucie obcej. Powoda zapewniano o tym, że kredyt jest bezpieczny, bo frank szwajcarski jest stabilną walutą. Pracownik banku zapewniał powoda, że kurs franka nie będzie ulegał zmianom, a raty będą stałe. Powód nie miał wpływu na treść umowy, która była zawarta na podstawie wzorca pochodzącego od banku. Powód został poinformowany, że raty mają być płatne w złotych. Pracownik zachęcał do zawarcia umowy kredytu w CHF. Kredyt został wypłacony w PLN, spłacany był również w złotych. Powód nie został w pełni poinformowany o konsekwencjach kredytu zawieranego w walucie obcej. Nie zostało im to klarowanie wyjaśnione. Bank nie informował powoda w jaki sposób będzie ustalał kurs franka. Powód miał zaufanie do banku i podpisał przedstawione dokumenty.

Dowód: przesłuchanie powoda k. 199-200.

Pismem z dnia 20.02.2020 r. powód złożył pozwanemu wezwanie do ugody dotyczące zawartej między nimi umowy o kredyt.

Dowód: wezwanie do ugody z dnia 20.02.2020 r. wraz z potwierdzeniem odbioru k. 48-51.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranych w sprawie dokumentów oraz na podstawie przesłuchania powoda.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w/w dokumenty, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto ich autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Sąd uznał za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia dowody z dokumentów w postaci: przewodnika frankowicza oraz historii zmian oprocentowania z uwagi na to, że dowody te zostały powołane na fakty nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy i zmierzają jedynie do przedłużenia postępowania. Nie miały one żadnego znaczenia procesowego z punktu widzenia analizy spornej umowy kredytu oraz oceny czy jest ona zgodna z prawem i czy zawiera klauzule niedozwolone. Powołane dokumenty zawierały treści oderwane od konkretnej umowy, która jest przedmiotem sporu i z tego względu nie mogły stanowić dowodu w sprawie.

Sąd postanowił pominąć dowód z opinii biegłego z dziedziny rachunkowości, finansów i bankowości z uwagi na jego nieprzydatność dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy tj. na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd natomiast przesłuchanie powoda, ponieważ korespondowało one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powód przedstawił okoliczności, w których zaproponowano mu zawarcie umowy kredytu, jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powód domagał się ustalenia (ewentualnie stwierdzenia) nieważności umowy nr (...) zawartej w dniu 22.01.2009r. dotyczącej kredytu budowlanego w walucie wymiennej wraz z aneksami nr (...) z dnia 28.01.2009r. oraz nr 2 z dnia 22.04.2009r. Z powodu sprzeczności tejże umowy z przepisami prawa, w tym ewentualnie także z uwagi na to, iż klauzule umowne zawarte w § 1 ust. 1 w/w umowy w zw. z § 37 ust. 1 regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego mają charakter niedozwolony i nie wiążą powoda, co skutkuje niemożliwością wykonania umowy i jej nieważnością wraz z aneksami wskazanymi wyżej. Ewentualnie w razie nieuwzględnienia powyższego żądania powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 36 119,48 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 14.07.2020r. do dnia zapłaty, wskutek ustalenia, że w/w klauzule umowne, mają charakter niedozwolony i nie wiążą powoda, z tymże skutkują dalszym obowiązywaniem pozostałej części umowy z ich pominięciem, a nadto zobowiązanie pozwanego do przedłożenia powodowi rozliczenia wszelkich dotychczasowych spłat rat (kapitałowo – odsetkowych) uwzględniającego pominięcie klauzul denominacyjnych/waloryzacyjnych z wykorzystaniem franka szwajcarskiego (CHF) oraz przedłożenia powodowi nowego harmonogramu dalszych spłat rat (kapitałowo-odsetkowych) z pominięciem mechanizmu przeliczenia z wykorzystaniem franka szwajcarskiego (CHF) – w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W sprawie bezsporne było, że strony łączyła umowa kredytu na kwotę 66 389,41 CHF, która po odjęciu opłaty przygotowawczej w wysokości 722,34 CHF została przeliczona na kwotę 183 441,69 PLN. Zgodnie z § 37 ust. 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego kredyty w walutach wymienialnych wypłacane były w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna, waluty obowiązującego w Banku w chwili wypłaty. Natomiast podlegały spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w Banku w chwili spłaty. Z kolei odsetki, prowizje oraz opłaty, naliczane były w walucie kredytu i podlegały spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w Banku (§ 38 ust. 1 regulaminu), przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały mieć wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo- odsetkowej. Powód zgodnie z umową miał obowiązek spłacać kredyt w miesięcznych, równych ratach kapitałowo-odsetkowych w walucie polskiej.

Dodatkowo Sąd ustalił, że umowa pomiędzy stronami zawarta została z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powód wyjaśnił w wiarygodny sposób, że nie miał żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznał za abuzywne. Pozwany przyznał natomiast, że poinformował jedynie kredytobiorcę o ryzyku kursowym oraz o fakcie, że z tego względu mogą wzrosnąć

miesięczne raty. W związku z tym swoboda powoda ograniczyła się jedynie do możliwości zawarcia bądź odmowy zawarcia umowy o kredyt.

W pierwszej kolejności Sąd rozpoznał żądanie powoda o ustalenie nieważności umowy z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Powód wskazali te klauzule, tj. § 1 ust. 1 umowy w zw. z § 37 ust. 1 regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego oraz § 4 ust. 1 zd. 2 umowy w zw. z § 37 ust. 2 i § 38 ust. 1 regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego, które w rzeczywistości mogą zostać uznane za niedozwolone, ponieważ dają pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji również wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Na podstawie art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Natomiast art. 385¹ § 1 k.c. opisuje niedozwolone postanowienia umowne i na jego podstawie postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta i właśnie z takimi okolicznościami mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

W toku przeprowadzonego postępowania powód wykazał, że przytoczone klauzule nie zostały przez niego uzgodnione z bankiem. Nie było żadnej możliwości negocjacji umowy. Jednocześnie wszystkie te klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane z wzrostem kursu waluty na powoda. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, według którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17).

W ocenie Sądu nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego, bowiem nie są to okoliczności istotne na gruncie art. 385² k.c. oraz oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Zwrócić należy natomiast uwagę na fakt, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a co za tym idzie również wysokości zobowiązań konsumenta. Zaznaczyć należy bowiem, że pozwany jest profesjonalistą i prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Natomiast powód, jako osoba fizyczna zawarł umowę niezwiązaną bezpośrednio z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, w związku z tym bez wątpienia w niniejszej sprawie posiada status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Na podstawie art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Zatem kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału mu udostępnionego i przez niego wykorzystanego. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Natomiast Sąd zwrócił uwagę na fakt, że kwota, którą powód miał zwrócić pozwanemu nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Jeżeli umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które dopuszczają dowolną waloryzację, to jest ona niezgodna z przepisami art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c., ponieważ rażąco naruszają interesy konsumenta.

Sąd rozważył, że abuzywność zapisów umowy powinno się badać na moment dokonywania czynności prawnej przez konsumenta z przedsiębiorcą. Nie mogą być brane pod uwagę zmiany w ustawodawstwie wprowadzane po zawarciu umowy oraz sposób wykonywania umowy przez przedsiębiorcę, w szczególności zmiany w treści stosunku prawnego.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd uznał, że żądanie powoda o ustalenie nieważności umowy kredytowej jest zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą jej, umowa jako sprzeczna z przepisami prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c. Natomiast bez wyeliminowanych postanowień jej wykonanie nie jest możliwe. Ustalenie nieważności wskazanej umowy kredytu skutkuje tym, że strony nie są nią związane i od początku nie były. Natomiast są obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony.

W myśl art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności - w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Odwołanie się do tabeli kursów sporządzanej na wewnętrzne potrzeby banku jest nieprecyzyjne, w związku z czym narusza wskazany przepis. Powód bowiem nie wiedział i nie mógł przewidzieć według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona jego rata. Doszło więc do oczywistego naruszenia przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul waloryzacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe jest coraz większa, bowiem wówczas nie ma jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Skutkuje to nieważnością całej umowy kredytowej na podstawie art. 58 k.c.

Niniejszą umowę należy uznać za sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także z uwagi na fakt, że nawet gdyby za rzeczywistą przyczynę wytoczenia powództwa uznać nie tyle skutki tzw. spreadu, co sam wzrost kursu franka szwajcarskiego. Powód nie miał świadomości, że kurs CHF może wzrosnąć. Ponadto, sprzeczność umowy z zasadami współżycia społecznego jest tym bardziej zauważalna i niewątpliwa, gdy weźmiemy pod uwagę okoliczność, że w przypadku tak znacznego i niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę. Natomiast bank pozyskiwał środki znacznie wyższe, niż przekazane do dyspozycji powoda, w związku z niemal podwojonym kursem CHF.

Z uwagi na uwzględnienie żądania głównego powoda nie było potrzeby rozpatrywania żądania ewentualnego.

Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd ustalił, że umowa kredytu z dnia 22.01.2009 r. o nr (...) zawarta między powodem, a pozwanym jest nieważna w całości- pkt I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając przegrywającego pozwanego równowartością poniesionej przez powoda opłaty od pozwu – 1 000 zł, wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika – 5 400 zł, powiększonego o opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Mając powyższe na uwadze Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 6 417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty (pkt II wyroku).

SSO Agnieszka Dutkiewicz